

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3430

Vragen van het lid **Azarkan** (DENK) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over het bericht «Man overleed nadat de politie hem taserde, Rijksrecherche doet onderzoek» (ingezonden 5 juli 2023).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 25 augustus 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 3292.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht van 10 juni 2023 in het NRC «Man overleed nadat de politie hem taserde, Rijksrecherche doet onderzoek»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is uw eerste reactie op dit bericht?

Antwoord 2

Het is altijd tragisch als iemand tijdens of na afloop van een politietoetreden komt te overlijden. Ik betreur het feit dat de 32-jarige man is overleden en wil dan ook mijn oprechte medeleven betuigen aan de familie en nabestaanden van deze man.

Vraag 3

Klopt het dat de man is overleden door toedoen van de politie?

Antwoord 3

Op 22 juni 2023 heeft het Openbaar Ministerie met betrekking tot dit incident bekend gemaakt dat uit het voorlopig onderzoek is gebleken dat het politietoetreden een rol heeft gespeeld bij het overlijden van het slachtoffer. Om die reden voert de Rijksrecherche op dit moment onder leiding van het Openbaar Ministerie een feitenonderzoek uit naar deze zaak. Omdat het onderzoek nog loopt, kan ik hier geen verdere uitspraken over doen.

¹ NRC, 10 juni 2023, «Man overleed nadat de politie hem taserde, Rijksrecherche doet onderzoek», Man overleed nadat de politie hem taserde, Rijksrecherche doet onderzoek – NRC.

Vraag 4

Deelt u onze zorgen dat het inzetten van stroomstootwapens de gezondheid en levens van mensen in gevaar kan brengen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Het stroomstootwapen heeft voor de politie grote toegevoegde waarde, met name in de incidentafhandeling. Aan het gebruik van elk geweldd middel kleven risico's. Het uitgangspunt van ieder politieoptreden is de-escalatie. De politie mag alleen geweld gebruiken als andere vormen van de-escalierend optreden niet tot het gewenste resultaat hebben geleid. In die gevallen wordt door de politie afgewogen welk middel het best past bij de situatie. Uit de pilot inzet stroomstootwapen is gebleken dat hier een de-escalerende werking vanuit gaat.² De cijfers met betrekking tot geweldsaanwendingen door politieambtenaren in 2022 bevestigen dit. In 74,8% van de gevallen waarin het stroomstootwapen werd gebruikt, werd met enkel het dreigen met het stroomstootwapen de persoon onder controle gebracht.³

Uw Kamer heeft eerder zorgen geuit over mogelijke gezondheidseffecten als gevolg van inzet van het stroomstootwapen. Om die reden heeft mijn ambtsvoorganger in 2019 het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) verzocht om een onderzoek uit te voeren naar de gezondheidseffecten van blootstelling aan stroomstootwapens in de context van wetshandhaving. De bevindingen en conclusies van het WODC-onderzoek gaven geen aanleiding de gezondheidsrisico's als hoog in te schatten. Momenteel monitort het Nederlands Instituut voor Onderzoek van de Gezondheidszorg (NIVEL) in samenwerking met de GGD Amsterdam de gezondheidseffecten van inzet van het stroomstootwapen tot eind 2024 middels het verzamelen en analyseren van medische beoordelingen door forensisch artsen, kort na de inzet. De uitkomsten worden in het eerste kwartaal van 2025 verwacht. Vooralsnog zijn mij geen signalen bekend die aanleiding geven om de uitkomsten niet af te wachten.

Vraag 5

In hoeverre is deze gebeurtenis in lijn met uw aanpak van personen met verward gedrag? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 5

Samen met de Minister voor Langdurige Zorg en Sport zet ik me al jaren in voor het verbeteren van de domein overstijgende aanpak voor personen met verward en/of onbegrepen gedrag. Zoals aangegeven in onze Kamerbrief van 26 juni 2023 moet deze aanpak ertoe leiden dat personen met verward en/of onbegrepen gedrag tijdig passende zorg krijgen en minder onnodig in aanraking komen met politie en justitie.⁴ Hiermee moet ook escalatie van problematiek worden voorkomen. Met deze aanpak hebben we de afgelopen jaren al goede resultaten bereikt. Niet uitgesloten kan worden dat er zich situaties voordoen waarbij de politie zich genoodzaakt ziet om geweld te gebruiken jegens personen met verward en/of onbegrepen gedrag, wanneer andere vormen van de-escalierend handelingen van de politie niet tot het gewenste effect hebben geleid.

Vraag 6

Hoe kan het dat de familie van deze man nog steeds geen informatie heeft ontvangen over hoe het zo kon misgaan? Kunt u ervoor zorgen dat de nabestaanden zo snel mogelijk deze informatie ontvangen?

Antwoord 6

Het Openbaar Ministerie heeft recent een uitgebreid gesprek gehad met de nabestaanden en hun advocaat. In dit gesprek is het voorlopig sectierapport gedeeld, alsmede de stand van het onderzoek.

² Kamerstuk 29 628, nr. 779.

³ Geweldsaanwendingen Politie 2022 | politie.nl.

⁴ Kamerstuk 25 424, nr. 670 (Geestelijke gezondheidszorg; Brief regering; Voortgang aanpak voor personen met verward en/of onbegrepen gedrag).

Vraag 7

Kunt u toelichten in welke gevallen het gerechtvaardigd is voor de politie om zo veel geweld te gebruiken tegen iemand die duidelijk verward is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Ik wil benadrukken dat elke geweldsaanwending door de politie moet voldoen aan de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit, redelijkheid en gematigdheid. Het uitgangspunt van ieder politieoptreden is de-escalatie. De politie mag alleen geweld gebruiken als andere vormen van de-escalierend optreden niet tot het gewenste resultaat hebben geleid. Vanwege de onvoorspelbaarheid van een gevaarsituatie kan het gebruik van geweld of een gewelddoel, zoals het stroomstootwapen, nooit helemaal tot nul worden teruggebracht. Er kunnen zich situaties voordoen waarin de politie genoodzaakt is om tijdens haar taakuitvoering geweld toe te passen. De politie gaat pas over tot het gebruik van geweld nadat hiervoor, indien mogelijk, is gewaarschuwd.

Vraag 8

Kunt u uiteenzetten in welke gevallen de politie precies het stroomstootwapen mag gebruiken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Inzet van het stroomstootwapen door de politie is aan strikte regels en voorwaarden gebonden. Politieambtenaren dienen bij iedere geweldsaanwending de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit, redelijkheid en gematigdheid af te wegen. In de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren staan bovendien een aantal specifieke inzetcriteria voor het gebruik van het stroomstootwapen beschreven. De Ambtsinstructie maakt een onderscheid tussen het gebruik van het stroomstootwapen in de schietmodus en in de schokmodus. Het gebruik van het stroomstootwapen in de schietmodus is slechts geoorloofd:

- a. om een persoon aan te houden ten aanzien van wie redelijkerwijs mag worden aangenomen dat hij een voor onmiddellijk gebruik gereed zijnd wapen bij zich heeft en dit tegen een persoon zal gebruiken of aanstonds ander geweld tegen personen zal gebruiken;
- b. om een persoon aan te houden die zich aan aanhouding, voorgeleiding of andere rechtmatige vrijheidsbeneming tracht te onttrekken of heeft onttrokken;
- c. ter verdediging tegen of voor het onder controle brengen van agressieve dieren;
- d. om direct gevaar voor het leven van personen of voor het ontstaan van zwaar lichamelijk letsel af te wenden.

Het gebruik van een stroomstootwapen in de schokmodus is slechts geoorloofd:

- a. ter verdediging tegen of voor het onder controle brengen van agressieve dieren;
- b. om direct gevaar voor het leven van personen of voor het ontstaan van zwaar lichamelijk letsel af te wenden.

Aan de inzet van het stroomstootwapen gaat bovendien, zo mogelijk, een waarschuwing vooraf.

Vraag 9 en 10

Kunt u toelichten waarom de politie het nodig achtte om een verwarde man op een fiets te achtervolgen met minimaal zes politiebusjes en daarna met tien agenten op de man te duiken en bovenop hem te gaan zitten? Zo nee, waarom niet?

Kunt u toelichten waarom het gebruik van een wapenstok niet voldoende was als de arrestant al overmeesterd was, op de grond lag en er minimaal tien agenten bij waren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9 en 10

Zoals in de beantwoording van vraag 3 aangegeven, kan ik hier geen uitspraken over doen omdat het onderzoek nog loopt.

Vraag 11

Deelt u de mening dat er een breder onderzoek gedaan moet worden naar de inzet van tasers door politieagenten?

Antwoord 11

De politieacademie monitort maandelijks de inzetten van het stroomstootwapen ter bespreking met de politie en rapporteert daar periodiek extern over. Mijn ambtsvoorganger heeft eerder aan de Kamer de toezegging gedaan om uiterlijk 2025 de geweldsmiddelen «onder» het niveau van het vuurwapen te laten evalueren⁵. Daarbij wordt ook gekeken naar de samenhang tussen het stroomstootwapen en de andere geweldsmiddelen. Een breder onderzoek naar de inzet van stroomstootwapens door politieagenten acht ik daarom op dit moment niet nodig.

Vraag 12

Bent u van mening dat het gebruik van het stroomstootwapen in deze situatie, zoals door meerdere getuigen bevestigd en geschetst in vraag negen en tien, passend was? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 12

Zoals in de beantwoording van vraag 3 aangegeven, kan ik hier geen uitspraken over doen omdat het onderzoek nog loopt. Ik kan, zoals u weet, daarnaast niet ingaan op individuele casuïstiek.

⁵ Kamerstuk 29 628, nr. 1030.